

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Петър Петров, д.м.н.

Ръководител на Катедра по психиатрия и медицинска психология

МУ проф. д-р Параскев Стоянов гр. Варна

Относно дисертационен труд на тема: Динамика на генерализираните очаквания при пациенти с депресия.

за придобиване на образователна и научна степен „доктор” в професионално направление 3.2 Психология и научна специалност „Медицинска психология“ на Борислава Петрова Димитрова

Научен ръководител: проф. д-р Иван Александров д.пс.н.

Становището се представя въз основа заповед на Ректора на МУ-Варна № Р-109-415/25.11.2024 г.

Депресията е едно от най-често срещаните психични заболявания (разстройства) в световен мащаб, със социална значимост, което оказва негативно влияние върху всички аспекти от живота на човек, включително и на неговите близки. Според доклад на СЗО депресията е водеща причина за инвалидност в световен мащаб с отражение върху продължителността на живота и негативно влияние върху професионалния, социалния и личния живот. Съществуват личностни особености, които спомагат да се минимизира негативното влияние на факторите на средата и ситуациите, повишаващи нивата на стрес. Такива личностни особености са генерализираните очаквания – оптимизъм, негативни очаквания, локализация на контрола и мотивацията. Те заемат основно място в

структурата и процеса на организация на личността и модулират психичните процеси. Терапевтичната работа с генерализираните очаквания – мотивация, оптимизъм, локализация на контрола като регулативни функции подпомагащи психичното здраве дават допълнителни възможности в психологичната помощ за превенция, лечение, възстановяване както и противорецидив при лица с депресия. Търсенето на нови методи за терапевтично повлияване на пациенти с депресивно разстройство е световна практика и тези методи излизат извън рамките на медикаментозното лечение. Основната цел на настоящата работа е да се установи динамиката, спецификата и влиянието на генерализираните очаквания в процеса на лечение и възстановяване при пациенти с депресия.

Представеният дисертационен труд съдържа 132 страници, разпределени в 7 глави и включващи 42 таблици и 2 фигури. Цитирани са 146 литературни източници, 22 от които на кирилица и 124 – на латиница. Дисертационният труд е структуриран съобразно възприетата схема: съдържание, въведение, литературен обзор, хипотези, цели и задачи, дизайн на проучването, методи, резултати, обсъждане, изводи и приноси, заключение и завършва с книгопис.

Литературният обзор задълбочен и отразява различни аспекти и специфики на генерализираните очаквания в структурата на личността. Обърнато е внимание на различни теории и изследвания насочени към личността, както и причинно-следствените връзки между депресията и генерализираните очаквания на личността. Разгледани са в детайли концепциите за Локус на контрол, дългосрочна мотивация, оптимизъм и негативни очаквания, възможностите за тяхната оценка, както и пряката им връзка с депресията и нейното протичане и лечение. Включени са и някои по-скоро медицински аспекти, като етиология и невробиология на депресията, за да бъде направена връзката между клиничните симптоми на депресивното

разстройство и генерализираните очаквания на личността. Връзката между локуса на контрол и депресията е добре изследвана, включително и в юношеска възраст. Връзката между мотивация и депресия може да бъде разгледана и в чисто клиничен аспект, защото понижената мотивация води до понижена активност, която от своя страна се оценява като един от коровите симптоми на депресивното разстройство.

Целта, задачите и хипотезите на изследването са формулирани точно и ясно. Изследвания контингент обхваща 70 участника на възраст между 35 и 64 години.

Приложените методи за оценка, като Rotter Test, Montgomery Asberg Depression Rating Scale (MADRS) са световно признати. MADRS се използва и като клиничен инструмент за оценка на тежестта на депресивните симптоми за изследователски цели. Двама въпросника за оценка на дългосрочна мотивация и на оптимизъм и негативни очаквания, конструирани и апробирани от А. Величков са подходящи за целите на изследването.

Получените резултати са представени последователно заедно с последващите обсъждания. Представените таблици и графики улесняват възприемането на обработените данни.

Анализът на получените резултати показва статистически значими разлики по отношение на изследваните генерализираните очаквания на личността в хода на повлияването на депресивното състояние. Дори сравнително стабилни личностови характеристики, каквато безспорно е Локус на контрол показват промяна в различните етапи на изследването. Сам по себе си подобен резултат е подходящ за последваща работа. Проведеният корелационен и регресионен анализ между отделните личностови променливи и MADRS score търси връзката и каузалността между тях.

Мотивацията и локуса на контрол показват значими причинно следствени връзки с тежестта на депресивната симптоматика. Проследяването на динамиката на генерализираните очаквания в процеса на лечение на депресия се явява централна концепция в индивидуализираните подходи на управление на депресивните симптоми.

Направени са 11 извода, които отговарят на поставените цел и задачи, изведени са от резултатите и обсъждането и са представени ясно и точно.

Изведени са 4 приноса, от които 2 са с предимно научен характер и 2 са с предимно клинично приложение.

В заключение: Представения от Борислава Петрова Димитрова дисертационен труд на тема “Динамика на генерализираните очаквания при пациенти с депресия” се основава на задълбочено литературно проучване и изследователски подход. Проучването е проведено коректно и с подходящи инструменти. Направените изводи са коректни и отговарят на поставената цел. Настоящият труд напълно съответства на всички критерии за придобиване на образователна и научна степен “доктор” според Закона за развитието на академичния състав в Република България, Правилника за приложението му и Правилника за развитие на академичния състав в Медицински университет – Варна. В тази връзка убедено давам своята положителна оценка и препоръчвам на членовете на уважаемото научно жури да гласува положително за присъждането на образователна и научна степен “доктор” на Борислава Димитрова в област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.2. Психология, докторска програма „Медицинска психология“.

Дата: 27.01.2025

Заличено на основание чл. 5,
§1, б. „В“ от Регламент (ЕС)
2016/679

Проф. д-р Петър Петров д.м.н.